

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн тухай

Монгол Улсын Их Хурлын 2021 оны 12 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Монгол Улсын хууль тогтоомжийг 2024 он хүртэл боловсронгуй болгох үндсэн чиглэл”-д “Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн давхардал, хийдлийг арилгах, уг хуулиар хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний хувьсах зардлыг батлах эрх зүйн үндсийг бий болгох, хүүхдийн эрхийг хамгаалахад эцэг, эх, олон нийт, байгууллага, хуулийн этгээдийн үүргийг нарийвчлан тусгах, түүнчлэн хүүхэд хамгаалал, гэр бүлийн чиглэлээр ажиллах нийгмийн ажилтныг давтан сургах, лицензжүүлэх, үйлчилгээний үр дүнг тооцох эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох замаар хүүхэд хамгаалал, хүүхэд хамгааллын хариу үйлчилгээг илүү нарийвчлан зохицуулах” гэж заасан.

Монгол Улсын Их Хурлаас 2016 оны 02 дугаар сарын 05-ны өдөр баталж, 2016 оны 09 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс мөрдөгдөж буй Хүүхэд хамгааллын тухай хуулиар хүүхэд хамгааллын үндэсний тогтолцоо, оролцогч талуудын харилцааг тодорхойлж, хүүхдийг үл хайхрах байдал, дарамт, мөлжлөг, хүчирхийллийн бүх хэлбэр, эрсдэлт нөхцөлд өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах, хариу үйлчилгээ үзүүлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулж байна. Уг хууль батлагдсанаас хойш нийт 6 удаагийн нэмэлт, өөрчлөлтөөр 10 орчим зүйл, заалтад өөрчлөлт орсон.

Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг 6 бүлэг, 25 зүйлтэй байсныг 7 бүлэг, 2 дэд бүлэг, 57 зүйл болгон баяжуулж, баталсан үзэл баримтлалын дагуу боловсруулсан. Уг хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг дагалдуулан 13 хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулсан.

Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн зорилго, хүүхэд хамгааллын тухай хууль тогтоомж, хамрах хүрээг өргөжүүлж, хүүхэд хамгааллын тогтолцоо, хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний хэлбэр, кейс менежментийн үе шат болон хүүхэд хамгааллын мэргэжлийн удирдлагыг шинээр тодорхойлж, хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний санхүүжилтийн эх үүсвэрийг зааж, зардлыг төсөвлөхдөө өмнөх онд шийдвэрлэсэн хүүхэд хамгааллын кейст тулгуурлаж дараа онд зарцуулах мөнгөн дүнг тогтоодог байх, хамгааллын үйлчилгээг мэргэжлийн түвшинд хөгжүүлж, сум хороонд хүүхэд, гэр бүлийн нийгмийн ажилтан ажиллах бүтцийг шинээр тусгаж, олон улсын гэрээ конвенцод нийцүүлсэн эрх зүйн зохицуулалтыг сайжруулахаар Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн төслийг шинэчилсэн найруулгын хэлбэрээр боловсрууллаа.

1.Хуулийн үйлчлэх хүрээг Монгол Улсын харьяалалтай хүүхдэд уг хууль үйлчлэхээр заасан нь Хүүхдийн эрхийн конвенцтой зөрчилдөж байна¹ гэж хуулийн хэрэгжилтийн үр дагаврын үнэлгээний тайланд дүгнэснийг үндэслэн Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр түр болон байнга оршин сууж байгаа хүүхэд Монгол Улсын харьяат эсэхээс үл хамааран энэ хууль үйлчлэхээр тодорхой тусгав. Мөн хүүхэд

¹ Монгол Улсын Хүүхэд хамгааллын тухай хууль (2016) 3.3 дахь зүйл.

хамгааллын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын шийдвэрийн дагуу 18 насанд хүрсэн хүнд өөрийнх нь зөвшөөрснөөр 21 нас хүртэл нь хүүхэд хамгааллын үйлчилгээг үзүүлэх зохицуулалт тусгав.

2.Хуулийн төслийн Хоёрдугаар бүлэгт хүүхэд хамгааллын тогтолцоог өргөжүүлж, хүүхэд хамгааллын байгууллагын удирдлага, зохион байгуулалтыг шинээр тодорхойлсон. Хүүхдийн төлөө үндэсний болон орон нутгийн зөвлөл, Нутгийн өөрөө удирдах байгууллагын чиг үүргийг шинээр тусгаж, хүүхэд хамгаалалд иргэн, хуулийн этгээд, олон улсын байгууллагын оролцоог өөрчлөн нэмсэн.

Мөн Хүүхэд хамгааллын тухай хуульд орон нутгийн хүүхэд, гэр бүлийн асуудал хариуцсан байгууллага нь нутгийн өөрөө удирдах байгууллагатай зөвшилцөн сум, хороо, багийн түвшинд хүүхдийн асуудал хариуцсан нийгмийн ажилтан ажиллуулахаар тусгасан байдаг² ч нийгмийн ажилтнууд нутгийн захиргааны байгууллагад харьяалагддаг. Иймд хуулийн төсөлд сум, хороонд хүүхэд, гэр бүлийн нийгмийн ажилтныг хүүхэд, гэр бүлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын харьяанд нэмж, нийгмийн ажилтны үүргийг заав.

3.Гэр бүл, нийгмийн орчинд хүүхдийг хамгаалах харилцаанд нэмж сургуулийн орчинд гардаг үе тэнгийнхний дээрэлхэлт (bullying), хурдан морины уралдаанч хүүхдийг хамгаалах, гамшиг, онцгой нөхцөл байдлын үеийн хүүхэд хамгаалал, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа дахь хүүхэд хамгааллын зохицуулалтыг шинээр тусгасан.

4.Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээг шуурхай тусламжийн үйлчилгээ, хамгаалах нөхөн сэргээх үйлчилгээ (гэр бүлд нь суурилсан, гэр бүлээс нь тусгайлан), урьдчилан сэргийлэх гэсэн гурван хэлбэрээр хүргэхээр заасан. Эрсдэлт нөхцөлд байгаа хүүхдийг илрүүлэх, нөхцөл байдлын үнэлгээ хийх, хүүхэд хамгааллын үйлчилгээг хүргэх төлөвлөгөөг батлах, хэрэгжүүлэх, хянах, хаах зэрэг хүүхэд хамгааллын кейс менежментийн алхмуудыг тусгав.

5.Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний мэргэжлийн удирдлагын хүрээнд хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны болон орон нутгийн байгууллага хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний чанар, үр нөлөөг дээшлүүлэх чиглэлийг тодорхойлсон. Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний мэргэжлийн удирдлага нь хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний талаарх статистик мэдээ, судалгаа, дүгнэлтэд үндэслэн мэргэжил арга зүйн нэгдсэн удирдлагаар хангах, хүүхэд хамгааллын тодорхой кейстэй холбоотойгоор удирдан чиглүүлэх, сургах, дэмжин туслах, холбох хэлбэрээр хэрэгжихээр заав.

6.Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний төсвийг хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний хэлбэр тус бүрээр улс, орон нутгийн төсөвт тусгах, хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний зардлыг төсөвлөхдөө өмнөх онд шийдвэрлэсэн хүүхэд хамгааллын кейст тулгуурлаж дараа онд зарцуулах мөнгөн дүнг тогтоодог байхаар тусгасан.

7. Байгууллага, аж ахуйн нэгж нь өөрийн цалингийн нийт сангийн нэгээс доошгүй хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгийг жил бүр хүүхэд хамгааллын бодлого, Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 43.3-д заасан арга хэмжээг хэрэгжүүлэх,

² Монгол Улсын Хүүхэд хамгааллын тухай хууль (2016) 20.1 дэх зүйл

хүүхдэд ээлтэй, таатай орчин, нөхцөлийг бүрдүүлэх, хүүхдийн эрх, хүүхэд хамгааллын чиглэлээр сургалт, нөлөөллийн ажил зохион байгуулахад зарцуулахаар шинээр тусгасан.

Хуулийн шинэчилсэн найруулгыг боловсруулахдаа 20 гаруй удаагийн хэлэлцүүлэг хийж, Засгийн газрын гишүүд, төрийн бүх шатны байгууллага, олон улсын болон иргэний нийгмийн байгууллага, их, дээд сургуулийн эрдэмтэн багш, судлаачид, 800 гаруй хүүхдийн дунд хэлэлцүүлж, санал авсан.

Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судлах хүрээнд Бүгд Найрамдах Солонгос Улс, Оросын холбооны Улс, Австралийн Холбооны Улсын эрх зүйн зохицуулалтыг харьцуулан судалж, хүүхэд хамгааллын хууль тогтоомж, хүүхэд асрах хувилбарт үйлчилгээний хэлбэрүүд, эцэг, эх асран хамгаалагчийн үүрэг, хариуцлага, дэмжлэг зэрэг хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний тодорхой зохицуулалтыг энэ хууль болон бусад хууль тогтоомжтой нийцүүлэн авч тусгав.

Хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын Олон Улсын гэрээ болон холбогдох бусад хууль, уг хуулийн төслийн үзэл баримтлалд нийцүүлэн боловсруулсан бөгөөд төсөлтэй холбогдуулан Хүүхдийн эрхийн тухай хууль, Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль, Хүн худалдаалахтай тэмцэх тухай хууль, Гэр бүлийн тухай хууль, Эрүүл мэндийн тухай хууль болон бусад хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулав.

---oOo---